

Валентина Білоус,
директор бібліотеки
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Освітнянській книгозбірні на Поділлі – 105 років

У статті представлені важливі моменти діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського у контексті історії держави, освіти, університету та бібліотечної справи. Відображені проблеми, тенденції і перспективи подальшого розвитку бібліотеки.

Ключові слова: бібліотека, історія бібліотеки, ювілей бібліотеки, інновації, бібліотека Вінницького педуніверситету.

Университетской библиотеке на Подолье - 105 лет

В статье представлены важные моменты деятельности библиотеки Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского в контексте истории, образования, университета и библиотечного дела. Отражены проблемы, тенденции и перспективы дальнейшего развития библиотеки. Ключевые слова: библиотека, история библиотеки, юбилей библиотеки, инновации, библиотека Винницкого педуниверситета.

University Library on Podolia - 105 years

The article presents the important moments of the activity of the library of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University in the context of history, education, university and library science. Reflected problems, trends and prospects for further development of the library.

Keywords: library, library history, library anniversary, innovations, library of Vinnitsa Pedagogical University.

2018 року бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відзначає 105-річний ювілей. Кожен ювілей дає можливість підвести черговий підсумок, оцінити досягнуте та визначити стратегію подальшого розвитку. Історичний період, політика держави, керівники навчального закладу, викладачі та студенти мали безпосередній вплив на становлення освітнянської бібліотеки.

Ідеологія тоталітарного режиму, репресивна політика держави, реорганізація навчального закладу негативно впливала на формування фондів, якість бібліотечного обслуговування. Відповідно до завдань

навчального закладу планувалася робота бібліотеки. Розбудова бібліотеки у всі часи відбувалася, в основному, на ентузіазмі бібліотекарів, викладачів та студентів. Перші бібліотекарі, обов'язки яких виконували викладачі - вчитель історії та географії П. В. Гришков; вчитель співів М.О. Соколов. Керівниками бібліотеки у наступні роки були Л.М. Четверик, З.М. Шелягова, Г.П. Янківська, Д.І. Псенюк.

У 80-і роки значна увага приділялася модернізації бібліотеки. Це були часи розквіту освітянської книгозбірні, збільшення її матеріально-технічної бази, структури та штату. Підвищенню рівня роботи бібліотеки сприяли певні зміни у технології виробництва, організації управління та наукової організації праці. Відбулася реорганізація традиційних систем обслуговування, створюється дворівнева система обслуговування читачів, змінюється структура бібліотеки, організовуються нові сектори, спеціалізовані читальні зали, кабінети на факультетах. З метою скорочення інтервалу між надходженням книг та доведення їх до читача вводиться методика групової обробки навчальної літератури (безінвентарний облік). У практику роботи інституту впроваджується факультативний курс «Основи бібліотечно-бібліографічних знань».

Переломні 90-ті були складними у житті держави, інституту і бібліотеки, яка повною мірою відчула вплив «епохи змін». Введення оплати за освітні послуги, руйнація державної мережі книго розповсюдження, закриття бібліотечного колектора, що служив джерелом централізованого комплектування фондів, призвело до скорочення бібліотечних показників. Тимчасові труднощі змушували колектив бібліотеки шукати нові форми роботи, адаптуватися до нових вимог часу. 1982-2006 рр. завідувач, а потім директор бібліотеки – О.В. Бойван Зміна структури бібліотеки, переїзд у новий корпус, впровадження нових технологій – все це випало на її долю. Із входженням в еру інформаційного суспільства бібліотека активно формує свої ресурсні масиви відповідно до нових вимог суспільства та навчальних програм. Поряд з традиційними паперовими формуються електронні ресурси.

Збільшення фонду, кількості читачів та книговидач, вдосконалення процесів бібліотечного обслуговування дозволило перейти бібліотеці на I-категорію з оплати праці та суттєво збільшити штат.

З 2006 р. бібліотеку очолює В.С. Білоус. За підтримки ректорату університетська бібліотека трансформується в сучасну, комфортну, прогресивну структуру, гармонійно поєднуючи традиційні та інноваційні форми. З огляду на роль і важливість бібліотеки здійснено реконструкцію частини бібліотеки, створено 2 електронні зали на 88 АРМ з доступом до всесвітньої мережі Інтернет. Розроблено веб-сторінку бібліотеки. Основний фонд бібліотеки переведено у відбудоване та пристосоване для зберігання приміщення. Саме у ці роки діяльність бібліотеки позначилася багатьма починаннями. У зв'язку з новими технічними реаліями бібліотека розробила програму автоматизації бібліотеки, концепцію моделі бібліотеки, визначила шляхи підвищення інформаційного забезпечення користувачів.

Наразі університетська бібліотека – це інформаційний ресурс, що є універсальним та становить понад 520 тис. одиниць зберігання. Пріоритетний напрям бібліотеки педуніверситету – створення потужної електронної бібліотеки, електронний каталог сьогодні включає понад 323 тис. записів. Бібліотека сприяє збереженню та пропаганді наукового доробку вчених університету, підвищенню рейтингу не лише науковців, а й університету. З цією метою створюється Інституційний репозитарій, який нараховує майже 3 тис. записів. З метою систематизації та збереження інформації про науковий доробок науковців університету активно здійснюється видавнича діяльність бібліотеки. У 1970 р. розпочато видання бібліографічного покажчика «Праці викладачів ВДПУ». Перше видання включало публікації науковців інституту станом на 1967 р. Черговий шостий випуск видано 2014 р. Започатковано видання серії «Педагоги Вінниччини», в якій вийшли біобібліографічні покажчики про науковців університету. У серії «Основи бібліотечно-бібліографічних знань» розроблено ряд методичних рекомендацій: «Створення презентацій за допомогою програми

Microsoft Power Point», «Проектна діяльність – важлива складова розвитку бібліотеки та професійного зростання бібліотекарів» та ін. Бібліотека проводить власні наукові дослідження, здійснює моніторинг бібліотечних процесів – вивчає стан та розвиток фонду, аналізує проблему бібліотечно-бібліографічного та інформаційного забезпечення користувачів, досліджує історію освітянської книгозбірні, впроваджує наукометричні та бібліометричні методи вимірювань.

Становлення та розвиток бібліотеки впродовж десятиліть відбувалися завдяки професіоналізму, відповідальності, а головне – любові до своєї справи бібліотекарів багатьох поколінь. Вагомий внесок у розбудову університетської бібліотеки ветеранів бібліотечної справи Шелягової З.М., Янківської Г.П., Псенюк Д.І., Бородавко О.М., Кравець Н.С., Шаповал Л.П., Бойван О.В., Радер Н. І., Шпильової Н.М., Бондар Г.П. та ін.

Бібліотека пройшла тривалий шлях становлення та розбудови від звичайної книгозбірні до потужного науково-інформаційного центру. Специфіка потреб та запитів науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти визначають наукові вектори спрямованості діяльності бібліотеки. Якою бути сьогодні і в майбутньому університетській бібліотеці – залежить від того, яким буде університет. Вірно обрана стратегія дає можливість бібліотеці бути успішною, прогресивною, потрібною читачу. Нові бібліотечні сервіси сприяють створенню позитивного іміджу бібліотеки, позиціонуючи бібліотеку як важливий науково-інформаційний центр. Роботу освітянської книгозбірні забезпечують висококваліфіковані кадри, які сприяють формуванню моделі сучасної бібліотеки закладу вищої освіти. Бажаю своїм колегам міцного здоров'я, щасливої долі, родинного тепла і, звичайно, вдумливих, розумних, талановитих і вдячних читачів. Творчого натхнення, сміливих задумів і втілення накреслених перспектив. Хочу привітати як працівників так і всіх читачів, викладачів університету, студентів, випускників зі славним ювілеєм, і сердечно побажати:

«Велично нести світоч вічної мудрості,

Новому навчатись, свого не цуратись,
Водою джерельною світ напувати,
І щедро духовні скарби дарувати!»

Література

1. Білоус В.С. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: історія, сьогодення, постаті (до 100-річного ювілею) : науково-краєзнавче дослідження / В. С. Білоус ; ред. колегія. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – 109 с.
2. Білоус В.С. Усна історія як метод краєзнавчого дослідження історії бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського / В.С. Білоус // Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності : матеріали IV Міжнародної наук.-практ. конф. 21-22 жовтня 2014р. м. Вінниця. – Вінниця, 2015. – С.59-63.